

L'Esquella de la Torratxa

Any XLII :: Número 2145

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 16 d'Abril de 1920

Fruita primerenca

CIRERETES

OP1590

Vapors Correus "TAYÁ"

Servei ràpid mensual a la HABANA i NEW ORLEANS

El dia 25 d'aquest mes sortirà de Barcelona, fent escales en Alacant, Màlaga, Les Palmes i Santa Cruz de Tenerife, directe per a la Habana, via Santiago de Cuba, el trasatlàntic

ROGER DE LLURIA

ADMETENT PASSATGERS

Gran confort - Luxosos camarots - Restorant de primer ordre - Diner concert - Telegrafia Marconi, etc.

PER A PASSATGES A LES OFICINES
DE LA COMPANYIA:

FILLS DE JOSEP TAYÁ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2. — Telefons 814-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A. — BARCELONA

GRANS MAGATZEMS DAMIANS

ARTICLES PER A PRIMERA COMUNIÓ

immens assortit en ARTICLES PER A REGALS

Bronzes artístics, marbres, gerros, joieria, plateria, rellotgeria, làmpares, aparells parlants, testos per a plantes, gàvies de metall, paraigües, bastons, banos, bisuteria, perfumeria, articles per a viatge i sport, etc., etc.

SASTRERIA últimes novetats per a la
PROPERA TEMPORADA
especialitat amb la mida

CONFECIONS PER A SEÑORA

Guants, Calçats, Juguets, Camiseria, Mobles

GRANS EXISTENCIES en currioles per a aixecar pesos,
Ferreteria, Maquinaria, etc

Secció especial de gran varietat de articles al
preu únic de **3²⁵** pessetes

El mejor disolvente de los uratos
Acepta de las vías urinarias
Óxidos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifus
Gota

UROMETINA

PIQAGE
folleto expl.
ativo. Muestras
a los señores médicos
Agto gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

Blocks
NOTES
A DEU CENTIMS

BAZAR DE LA UNIÓN
Unió, 3. - BARCELONA

HERNIADOS

El último adelanto científico para combatir con éxito seguro vuestras hernias sin operar es el **BRA-GUERO MEDICAL VIVES**, admiración de la Ciencia Médica y sin rival en el mundo. Rechazad las imitaciones.

Despacho de 9 a 12 y de 3 a 6
Rambla del Centro, 12, pral. Casa VIVES
(junto al Liceo)

SOLER Y TORRA GERMANS, Banquers

Compra venda de valors - Ordres de Borsa - Canvi de moneda - Giros sobre l'estranger - Comptes corrents en monedes Nacional i Estrangera

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

LA CIUTAT OXIGENADA

NS seria cosa fàcil trobar a Barcelona un paregut de ciutat sudamericana, per les palmeres, per les fatxades barroques, per l'exhibició d'anells en els homes i de indumentàries virolades en les dones, per l'amor a les banderes i a la poesia patriòtica, per l'amor a les armes, també. I amés, perquè Barcelona, com Buenos Aires o l'Havana, és la ciutat dels doctors. El catalanisme tenia per plana major tot el doctorat: el Dr. Roca, el Dr. Martí i Julià, el Dr. Robert... El lerroxisme tingué també una època doctoral, amb els doctors Rodríguez, Martínez Vargas, Prats, etc. Ara, dels doctors, ne diem professors, a l'europea, però segueixen essent els doctors a l'americana.

Ara tenim un altre doctor, el Dr. Ox, de Juli Verne. La nostra ciutat, és la seva ciutat oxigenada. Quan tot el món sent o el dolor de la guerra, o el de la fam, o els batecs revolucionaris, nosaltres vivim la primavera, però una primavera sense aigües que's desgelen, sense camps que floreixen, sense marges amb violes i sense orenetes. La nostra primavera careix, sortosament, de tot naturisme i de tota ruralitat. En lloc de caigudes d'aigües, tenim descendiment d'aviadors; en lloc d'obrir-se flors, s'obren places de toros; en lloc d'orenetes, arriben *jockeys*, i els perfums de la terra en resurrecció, són perfums de dona, de viola, d'opoponax, d'heliotrop, però sortits de les fàbriques, i no pas dels boscos ni dels jardins.

Que lluny estavem de la Barcelona tràgica el diumenge darrer, com ho estarem en el pròxim! Ni una bomba, ni un tret, ni un avalot. Per a que tot fos extraordinari, els miracles primaverals se complien en la terra i en el cel. El Gall oferia les meravelles de la seva resurrecció, au-fènix del toreig, quedant novament consagrat com a meravella flamenca. Barcelona tornava a Espanya

el torero perdut, convertint-se en Piamont del toreig i en Covadonga de l'escola sevillana. Nosaltres, que no ens estimem els animals, anarem a les curses hípiques i els ponderarem, i mentre a la Barceloneta els mataven, als cavalls, a Càn Tunis els ovacionaven. Així, en una mateixa tarda, teníem un doble esperit: alarb i britànic, cru del i franciscà.

Això en la terra, que en el cel un altre fet extraordinari se complia. Un aviador anava dels núvols al sol, descendia vertical en lloc de córrer horitzontalment per l'atzur. Tota la tradició aereonàutica de les nostres bombes canviava. La nova bomba no s'aixecava, queia, i anar a veure caure la bomba és la confirmació de que tot lo del món està trasbalsat, i és lògic que el Gall resuciti, i que matem i ponderem als cavalls, i que Barcelona sembli en aquests diumenges abrilencs la ciutat del Bon Acord.

I després aquest sol, i la manca d'amatistes i de topacis, i el mar juguina, el mar fet per al bany i per a les «golondrinas» i per a que els pescadors temeraris s'endinsin dos o tres quilòmetres. Semblen sol i muntanya i mar, confeccionats per la Mancomunitat. El darrer diumenge la nostra gaubança no fou pertorbada més que pel polsim dels arbres dels plàtans. Si no fos aquest polsim!—deiem. Oh, poble benaventurat que no sentia, en el plaer dominical, altra inquietud que la dels arbres desfets, irritant els ulls!

Als incrèduls de la nostra dolça Barcelona els hauríem mostrat aquesta ciutat dominical, on la Intolerància no era més que una pel·lícula, d'un repertori cinematogràfic que, per a major simbolisme, se titula Repertori Dulcinea.

PARADOX

Els de bona fe

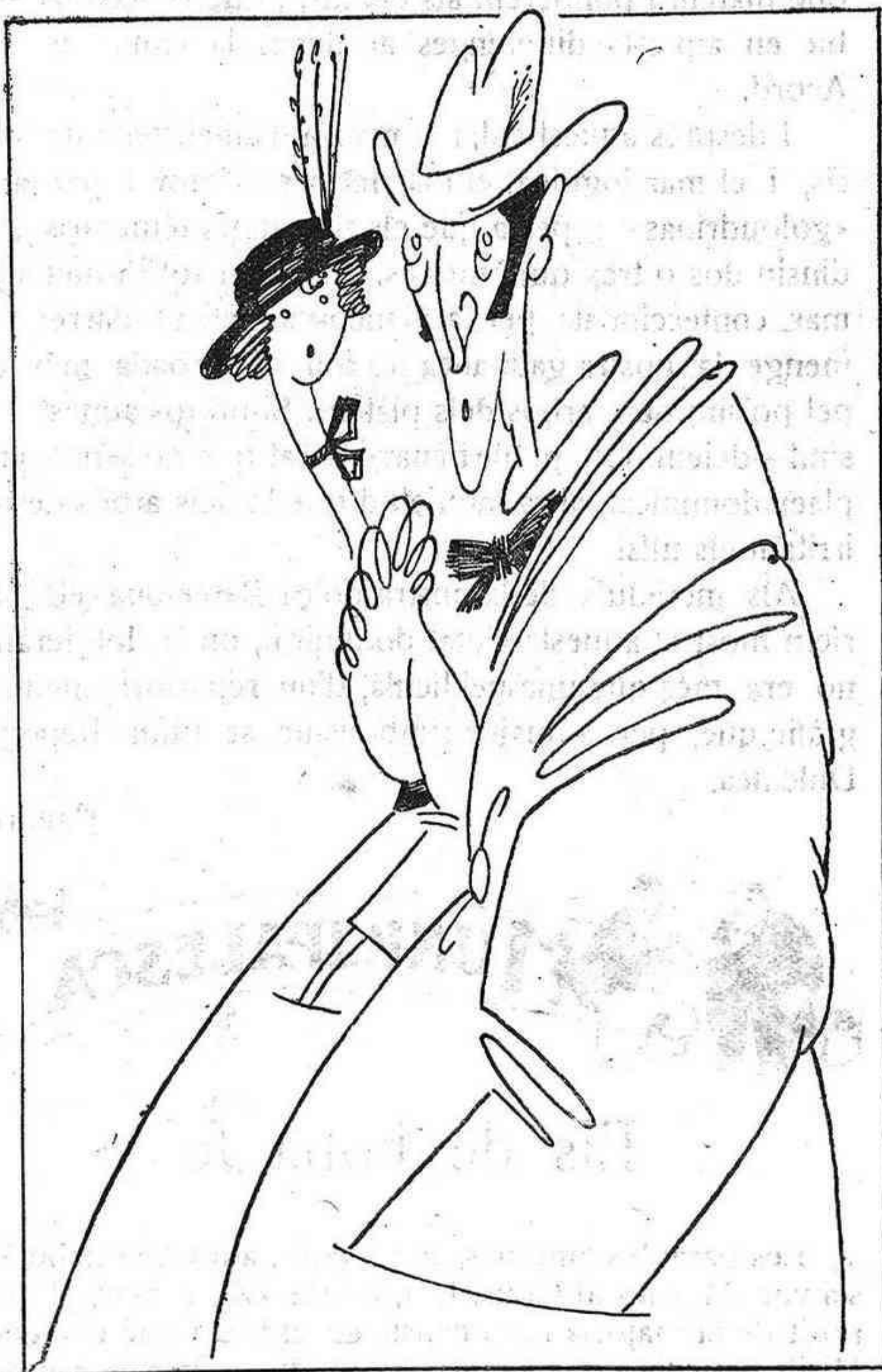
Les paraules amfibies, imprecises, amb que debutà el senyor Maynés al Consistori, tradueixen, potser, el propòsit de la majoria regionalista en el biení que comença. Miri's pel cantó que's vulga, no podia el flamant regidor, verb' de la nombrosa fracció menada al Municipi per la «Lliga», mostrar-se més tebi en quant a l'exposició dels propòsits que animen a la fracció política que, de segona o tercera mà, presideix.

La Veu, que en honor de la majoria consistorial vé infant, de fa temps, columnes i més columnes de prosa enrevesada i fantàstica, ha arribat a l'extrem de calificar el discurs d'En Maynés d'oració *definidora*. Voluntat i bon humor són necessaris per a adjectivar de semblant modo lo que ha de semblar a tot enteniment mitjanament clar manca absoluta d'orientació davant els problemes plantejats per l'hora present.

Posats a pastar, tot coques, pensarien, sens dubte, a la redacció de l'orgue regionalista. I en la necessitat de donar als conceptes d'En Maynés una aparença de solidesa i una importància que no tenen, arriben i tot a afirmar que parlà el novell conseller *amb tot l'entusiasme patriòtic i tota l'empenta tramontanal* (sic) de la joventut nacionalista. Sentim que la realitat no s'acomodi a la fantasia dels encarregats de tocar el bombo, instrument difícil i de mal escoltar, si es maneja sense pràctica.

No s'atura aquí l'elogi de *La Veu* al senyor Maynés i al nou Ajuntament, del que diu que inicià les seves tasques *amb sòbria honestitat i seriosa senzillesa*. Endut per la seva exaltació, arriba el diari regionalista a donar l'assegurança de que no cedirà el nou Consistori fins arribar a l'Autonomia integral d'aquesta terra.

Consolem-nos pensant que a la fi s'escriu *La Veu* pels

L'ARMÒNICS DE «LICEO»

—M'agrada molt més aquest Parsifal que'l d'altres vegades.

—A mi també, perquè dura menos.

amics i correligionaris, propensos a pendre com article de fe lo que de bo i de dolent se'ls digui.

Els amics i correligionaris, que demanen—il·lusos—s'estampin en les ressenyes de les sessions els noms dels regidors que no assisteixin al Consistori.

Electors entusiastes, desconixedors de les tresqueres de la Casa Gran.

Tan entusiastes i ignorants dels indrets de l'Ajuntament, que creuen que la cuina és al saló de sessions.

JUST

La solució

No voldriem trencar les oracions tauròfiles regatejant la glòria del Gall que és per a nosaltres el Napoleó del toreig. El Napoleó del toreig? Una frase del Chil? Oh, no! El Gall ha guanyat tants Austerlitz i tants Jena, com Bonaparte, però la coalició dels públics, el va obligar com a Napoleó la coalició de nacions, a retirar-se. Més novament els dos emperadors sentiren el desig de la glòria, i el francès deixa la illa d'Elba, i l'espanyol, Sevilla. Napoleó regna, després de la seva restauració, cent dies. El Gall, després de la seva resurrecció, torejarà victoriós únicament cent dies, per a acabar d'ésser, un tipo del gènere de Napoleó?

El diumenge no triomfà més que amb un brau. Els altres diumenges, ressuscitaran, amb ell, els abominables procediments que el portaren al descrèdit? Per a aconseguir-li una glòria permanent, nosaltres aconsellariem als admiradors del Gall l'adopció d'un procediment decorós. El Gall és el torero inimitable. Fascina el brau, juga amb ell, agota els enganys meravellosos, però quan arriba el moment de la mort, la imperfecció posa el seu trist final. Seria, doncs, d'una sàvia i pràctica prudència, sollicitar que el Gall s'abstingués de matar.

El pensament no és nostre, sinó d'un amic andalús i gallista. I aquest diu:

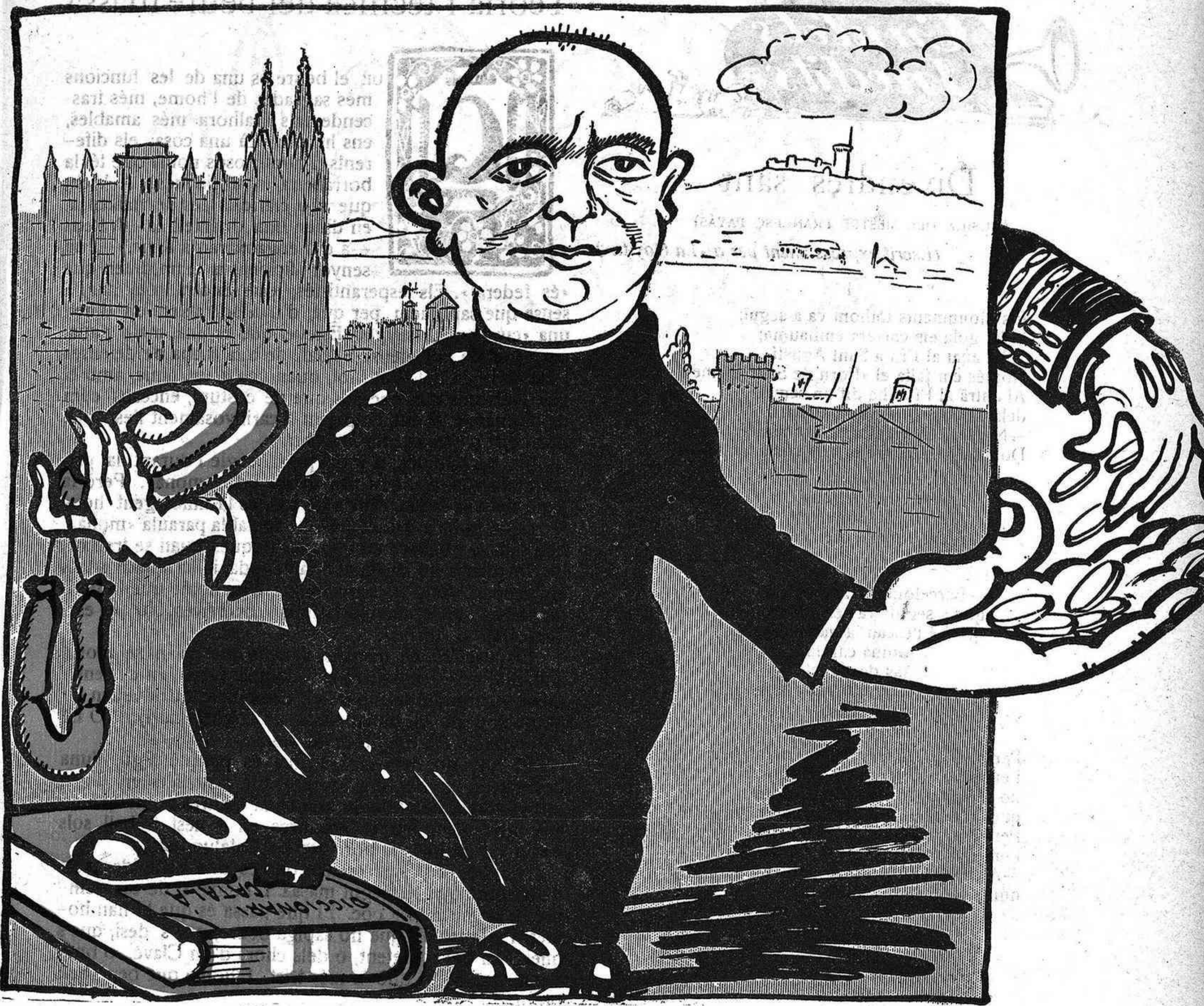
—*Que toree, que ponga banderillas pero cuando toquen a matar que salga la guardia civil y que lo mate.*

Que matés al brau, no pas al Gall. Sàvia i pràctica prudència. Perquè així el toreig del Gall fóra perfecte, i si tornen els seus nerviosismes, apareixerà un Napoleó, calvo, groc, poruc, per al que demanaran, i no pas pel brau, la guàrdia civil.

Les conferències del C. A. de D.

Després de l'Ors, l'Hurtado, després de l'Hurtado, En Pere Corominas, després d'En Pere Corominas, segurament En Lluhí i Rissech... El Centre de Dependents va triant per a les seves conferències tots els homes més individualistes i més allunyats de les nostres lluites.

Qui haurà tingut la pensada d'anar a cercar an els nostres solitaris per a explicar les causes de la depressió civil i patriòtica de Catalunya? Un humorista. Sí, sí, un humorista. Perquè quan hagin passat per la tribuna del Centre l'Ors, i l'Hurtado, i En Pere Corominas i En

UN CAS LLÒGIC I NATURAL

- Com que'm dedico a destrossar la llengua catalana,... per això el Govern em subvenciona.

Lluhí i Rissech, si se fa l'enumeració dels conferencians, resultarà un anunci singular.

CONFERÈNCIES DEL CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS

La depressió civil i patriòtica de Catalunya

Conferencians:

- Eugeni d'Ors. Pere Corominas.
- Amadeu Hurtado. Lluhí i Rissech.

Tots els deprimits; tots els isolats. I aleshores comprenem la frase d'un soci del Centre, al que ponderavem les conferències:

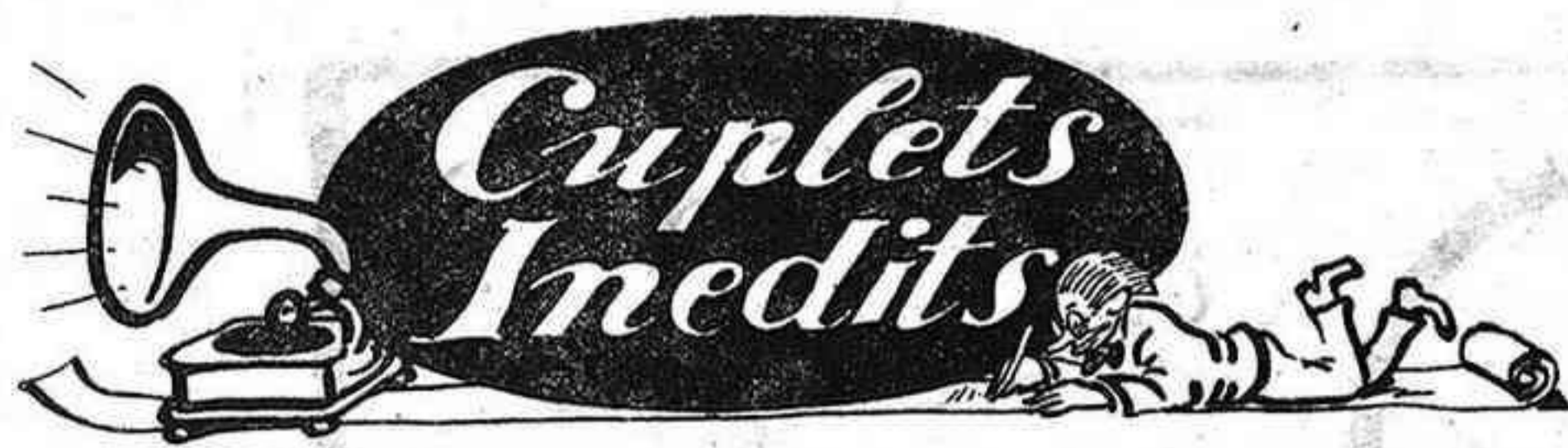
- Sí, durant la setmana fem el «tresillo» i els dimarts fem el solitari.

Els viatges

En les notes de societat apareix amb freqüència el nom d'una alta personalitat barcelonina. S'ha pensat en missions diplomàtiques; s'ha cregut en que aquests viatges eren imprescindibles.

..... però persones de la seva intimitat ens aseguren que els dits viatges estan allunyats de tota finalitat.

Els castellans diuen que «el ojo del amo engorda el caballo», lo qual significa que els negocis han d'ésser vigilats d'aprop. Per això, quan els primers de mes arriben, l'alta personalitat

Divendres sant

(MUSICA DEL MESTRE FRANCESC PAYÁS)

(Escrit expressament per a «La Goyita»)

I

Els monuments tothom va a seguï;
la farigola els carrers embauma;
ja he anat al Pí i a Sant Agustí...
Només em falta el «Forn de Sant Jaume»!
Al entrà al Pí m'ha dit un senyô
dels de copa alta i llarga levita:
—No sent els càntics de la Passió?...
Doncs... per passió la que vostè incita!—

Jo, dissimulant,
fujo entre la gent,
però ell, tot galant,
em segueix dient:

TORNADA

—Barcelonina, fina joguina
que a seguir vas els monuments,
què bé t'escau la mantellina...
quina careta
fas de santeta,
quina carona d'àngel que tens!...

II

Per més que'ls ulls baixo amb devoció
i ensenyo el llibre i fins els rosaris
no sé què'm troben d'engrescadô,
que, al passà els joves fan comentaris.
Per llà a càl Bisbe passa un rient
i em diu amb aires de picardia:
—Ai, si vostè fos un monument,
quina candela que li durial!—

Jo, vinga enrogil..
I ell, impertinent,
vinga repetí
a cada moment:

TORNADA

—Barcelonina, fina joguina... etc.

III

Dins de l'església, un militaret
que feia estona que m'ull-prenia,
vinga fer senyes amb el peuet
potser per veure si m'hi entenia.
Tota indignada me l'he mirat
i he dit, signant-li el vestit de gala:
—No vui guerreros al meu costat
que duguin l'arma... a la funerala!—

Ell ja m'ha comprès,
prô, perxô, ha insistit
i, acostant-se'm més,
baix-baixet m'ha dit:

TORNADA

—Barcelonina, fina joguina... etc.

Teoria i tècnica del beure massa

UE el beure és una de les funcions més sagrades de l'home, més transcendents i alhora més amables, ens ho provarà una cosa: els diferents i nombrosos noms que té la borratxera o ubriaguesa. A Vich, que són clericals des de naixença, en diuen una «mantellina». A Reus —a qui enganxaran a Reus?— d'un senyor aficionat al mam diuen que «és federal». Els esperantistes, que encara n'hi han, i sense que sapiguem per què, d'una borratxera en diuen una «curda». El senyor Esteve, que és una mala pinta, però soci de la Defensa Social, de tota mena de defenses i de la Lliga del Bon Mot, quan veu a un amic amb el nas i els ulls més encesos que de costum, encesos com de diumenge, li diu, colpejant-li carinyosament l'espatlla: *Mira que portes caca a la sabata!*

Els barcelonins, a fi del passat segle i durant la primera dècada d'aquest, ne deien una «mona». Però la gent del vici—que, dit sia de pas, és la única gent honorada que hi ha a Barcelona—ha agafat la paraula «mona», que saltava i ballava en totes les boques quan se tractava de designar a un aficionat a la beguda, i l'ha aplicat a tots els ximplers. Avui els barcelonins, d'un home que fa tintines, esses i altres manifestacions subversives, diu que està «ensofrat» o «torrat».

Els pacífics, els mansos, aquells que quan se morin aniran al cel—i nosaltres els acompanyarem en el sentiment,—com que tot ho volen dissimular, quan veuen un home xop de vi, diuen: *Està un xiquet marejat!* O bé s'atreveixen: *Ha agafat mitja mosca.*

El que no hem sapigut mai és perquè algú, d'una borratxera, en diu una «turca». Els castellans en diuen una *cogorza*, una *tajada*, una *m.....* i altres noms que no ens interessen, perquè nosaltres en aquest treball sols pretenem estudiar la borratxera a Catalunya.

Ara bé, nosaltres creiem que és una estupidesa dir d'un home que ha begut massa. L'home, si de cas, sempre ha begut massa poc. El que passa és que hi han homes i homes. El que no sàpiga beure, que's desi, que's que's faci del sometent, o dels chors d'En Clavé, o boy-scout, que no sé què és més trist. L'home que beu, beu i prou.

Un amic nostre, que ha begut de dia i de nit a les cinc parts del món, ens explica així el procés de la borratxera:

—L'home té al ventre vintidós micos que no paguen lloguer. Quan l'home, per amor, per murrria, per tristesa o senzillament per beure, beu—ja explicarem un altre dia perquè l'home es dedica al sport de la beguda,—un dels micos salta del ventre al cap. Al cap l'home hi té vint tamborets a la manera dels de l'«American-Bar». El mico s'enfila a un dels tamborets. I l'home segueix bevent. I puja un altre mico i s'enfila a un altre tamboret. I l'home va per feina. I puja un altre mico. I l'home, *tornem-hi*, que no ha estat res. I puja un altre mico. I l'home: *rematem-ho*. I puja un altre mico. I l'home ja no té aturador, ja demana les copes com un motor, com un 60 H P. I al cap li puguen els vint micos. Fins aquí tot va bé. Però abaix, en el fons del ventre, han quedat els dos últims micos, que's miren amb enveja als de dalt. Fins tenen

MAYET

MANS A L'OBRA

—Així que varen lograr
repartir-se les tenències,
tot seguit se va abordar
el plet de les subsistències.

por de veure's tan sols. Allavors l'home és fàcil que segueixi bevent. Allavors els dos micos, com dues panteres, salten al cap. Com que ja no queden tamborets, s'arma un enrenou de mil diables. L'un salta per aquí, l'altre salta per allà, l'altre salta a peu coix. Allavors l'home té el vi al cap i està borratxo. Potser és lleig això, potser no és correcte. Però és més lleig i menys correcte emborratxar-se de carn-d'olla, que és de lo que s'emborratxa la gent a Catalunya.

LLUIS CAPDEVILA

L'amor tot ho venç

Tot, en aquesta època del botavant en que tenim la desgràcia de viure, es mercantilitza i es prostitueix.

Els ideals, la virtut, l'amistat, l'art, les afeccions més íntimes, quant en l'home hi ha de més íntim i enlairat, es converteix avui en substància cotitzable. Tot es pesa, es mida i es regula, segons l'interès, o les necessitats del moment.

Impera arreu, el positivisme. No pas el positivisme

filosòfic que apoia el criteri científic en l'experiència i el càlcul, en la observació dels fets i en les indagacions crítiques. Lo que malhauradament domina, és un instint materialista, despulat de tota idealitat, de tot sentiment abstracte; una indiferència total i absoluta per quant significa guspira de tendresa o afany d'enlairament.

Caminem com els cucs, arran de terra. Amb la panxa humida de tant arrocagar-la pel llot.

Quedava en el terreny dels afectes, un reducte que semblava inexpugnable i que acaba de guanyar l'enemic. Al·ludim a la passió amorosa, que teníem per cosa sagrada i inviolable. Per quelcom que escapava a la fiscalització dels contraris, a les vibracions purament espirituals.

La desgràcia ens arriba precisament de París, terra, fins avui, propensa a tota mena de galanteria. Poble de tradició amorosa, propici a les més enlairades exaltacions. Fogar d'herois que han fet de l'amor una religió. Pàtria de *Mussette* i de *Mimi Plinson*, divinitzades per generacions de poetes, músics i pintors...

Es a París, doncs, que es parla de gravar amb un impost les cartes amoroses. De crear un segell de vint cèntims, aplicable a les epístoles que duguin la direcció *Poste Restante*, buçó d'enamorats, receptàcul escollit pels amants per a depositar les seves declaracions inflamades.

Per a que la cosa resulti més irritant, fereix la iniciativa del govern francès als amants pobres, als que privarà

de dir-se mutuament les seves inquietuds i preocupacions, la seva esperança en el demà...

Fem vots per a que la pensada del ministre de comunicacions francès no tempti als governants espanyols, sempre amatents a copiar lo dolent de fora de casa. Entre nosaltres, portaria la mida un trasbals immens. Afectaria ademés, als memorialistes de la «Virreina», industrials, el cap i a la fi, amb tenda oberta, dignes, per tant, de la protecció de l'Estat.

Ahir mateix parlaven del assumpte el xicot que ens porta el vi, promés o lo que sigui, amb una minyona que serveix a Sant Gervasi.

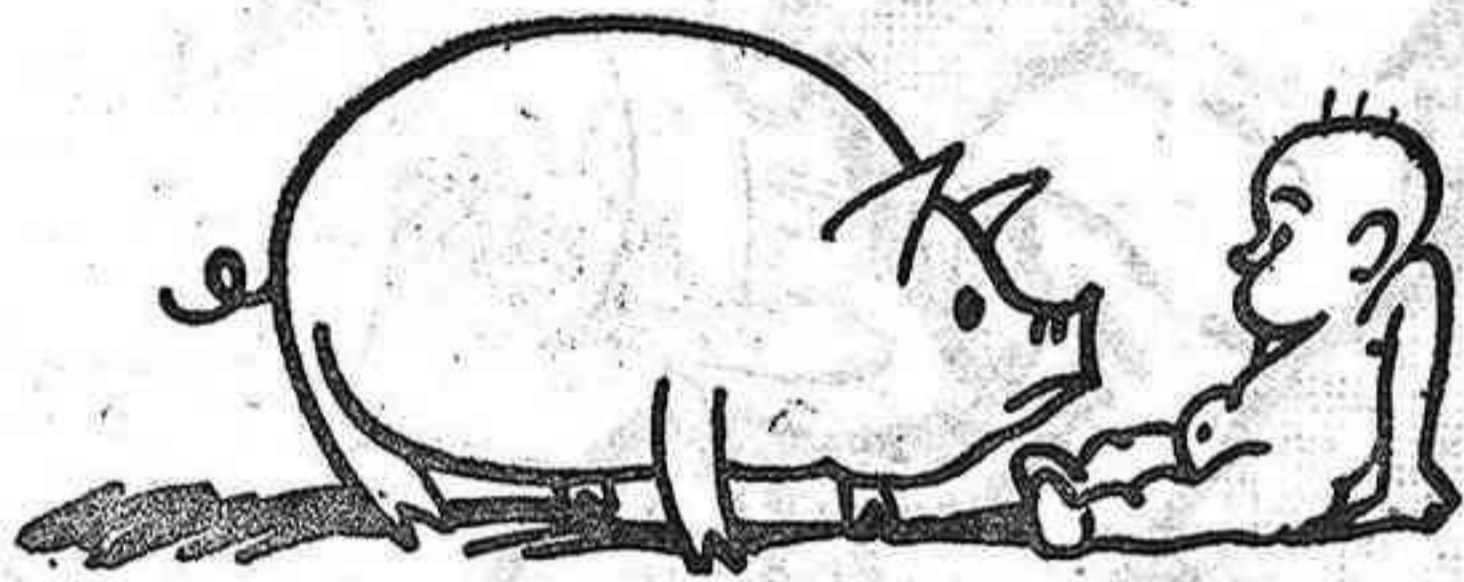
Un cop exposat el nostre temor de que la moda del impost s'implanti a casa nostra, varem dir al jove taverner:

—No podries escriure amb la facilitat que ho fas ara.

—Què hi fa?—va contestar-nos.

I afegí:

—Ni el govern ni ningú privarà el que parlem la xicota i jo de les nostres coses. Si s'arribés a implantar l'impost, ens veuríem més sovint de lo que ens veiem. Trobant-nos podríem il·lustrar la conferència...

SINFONIA (?)

TABER

S'ha dit i repetit que el *sentit comú* va íntimament lligat a la *raó*, que és equivalent, i que la supleix quan aquella manca, però no s'ha dit mai encara que la *raó* i el *sentit comú* les més de les vegades se desfan els nassos, ni les diferències que hi han, que fan que l'un i l'altra siguin incompatibles.

Quan manqui la *raó*, deu suplir-se pel *sentit comú*? Ara comprenem perquè ensenyen les vergonyes els salvatges.

Es equivalent el *sentit comú* a la *raó*? Doncs, que's passegin despullats els que això afirmen.

Van íntimament lligats el *sentit comú* i la *raó*? Sí; però amb la mateixa íntimitat que el negre i el blanc, que tant l'un com l'altre serveixen per a pintar.

Manca el blanc? Hi posem negre i també pintem.

Equivalència? Com el negre i el blanc, tots són colors.

Però, aïl, la *raó* és blanca com la neu i el *sentit comú* la torna negra com el carbó.

La *raó* té una realitat i un cos com un Déu, i el *sentit comú* l'escarneix i la suplanta com un fantasma hipòcrita, egoïsta i ridícol.

Quan dos renyeixen se diu que tenen *raons*, perquè la *raó* no és més que una i tots la volen. L'un o l'altre o tots dos obren impulsats pel *sentit comú*.

Els qui arriben a concebir la *raó* no's barallen mai, perquè la *raó* caracteritza als sers *racionals*. Quan dos se barallen, forçosament l'un o l'altre, o tots dos, deixen de tenir *raó*, i, per lo tant, al menys un dels dos obra com un *irracional*.

L'esca de les *raons* és l'egoisme, i el ventall és el *sentit comú*.

SAMUEL ROCA I RODÓ

La raó i el sentit comú

PER QUÈ quan dos se insulten i renyeixen, se diu que tenen *raons*? Per què la *raó* aconsella als qui arriben a concebre-la que no's barallin mai? Hi ha quelcom que justifiqui i dongui pàbul an aquest sens fi de discrepàncies que quasi sempre acaben en una camorra?

Hi ha qui creu en els fantasmes, hi ha qui no hi creu. Avui pot dir-se que ningú hi creu, a jutjar per la resposta que tothom, un per un, donaria an aquesta senzilla interrogació:

—Creu vostè que hi hagin fantasmes?

La negativa és descomptada. Emperò, amb molt de dolor al cor, havem de confessar *puerilment* que nosaltres hi creiem.

Sí; hi creiem, perquè nosaltres sabem que un fantasma no és més que un efecte de nostra imaginació creadora, que força a donar forma material a una cosa immaterial. Nosaltres hi creiem, perquè sabem que, encara que no podem dir a voltes quina és la forma d'un fantasma, hi ha com una força amagada que ens atura o empeny, segons l'antull d'aquell fantasma. Nosaltres hi creiem, per últim, perquè sabem que un dels més grans fantasmes que existeixen és l'arrogant, l'hipòcrita, l'estúpid gegant nomenat *Sentit Comú*.

GLOSSARI

BERNAREGGI

En els salons de la societat «La Veda», de Palma de Mallorca, ha exposat aqueixos dies una sèrie de teles el jove pintor americà Bernareggi.

Bernareggi és un paisatgista senzillament extraordinari que ha tingut el gran do de presentar-se en públic amb un fruit artístic completament madurat. Un jove amb talent i vocació que passa quinze anys seguits de vida solitària, intensiva, empapant-se de tots els secrets d'una naturalesa pròdiga, i pintant, pintant sempre, per a arribar a la selecció de dotze quadres, per força tenia de donar-nos la sensació de mestratge. I l'ha donada, tant l'ha donada, que el dia del seu debut, com a pintor, vengué teles al preu de catorze mil pesetes.

L'americà Bernareggi, avui més mallorquí que americà, ha sapigut superar-se tant a sí mateix, ha satisfet tant les esperances i els bons auguris dels que coneixien la seva tasca insistent, muda, metòdica, per a la gradual i sòlida formació del seu temperament d'artista privilegiat, que ha pogut, al fi, amb sols una dotzena de quadres, causar meravella a tot un poble.

Bernareggi, ademés d'oferir a Palma les primícies del seu art deliciós, ha tingut un bell gest, una amable gentl-

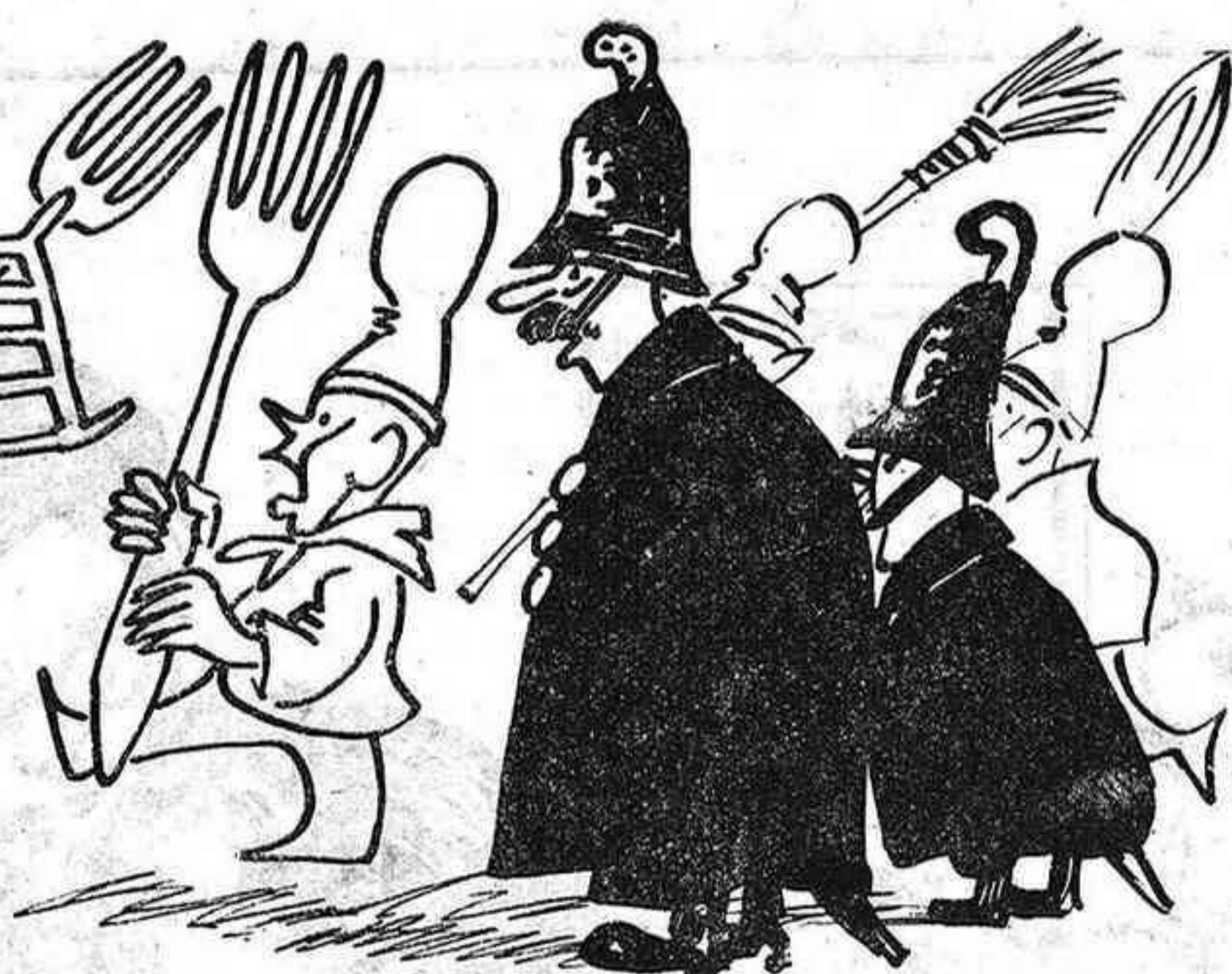

LA MODEL DEL PINTOR CUBISTA

—I per a això m'has fet despullar?... per a
pintar-me amb un vestit de quadros?...

TORNANT DE LA FONTADA

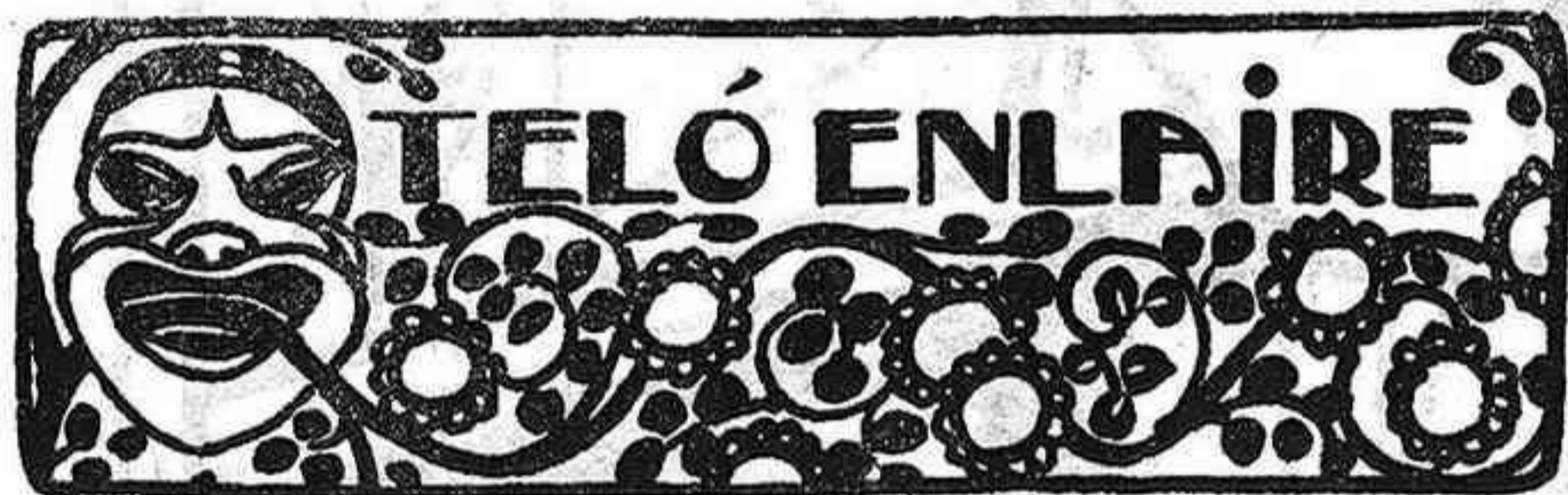

..... Censura

lesa de veritable poeta: ha dedicat la seva Exposició an En Marconi, l'inventor de la telegrafia sense fils, com a paisatgista il·lustre, pel fet d'haver salvat, amb el seu gran invent, la vida de molts arbres destinats a pals de telègraf, i amés perquè amb els pals se venia destruïnt la virginitat o la puresa dels paisatges.

Sinó que els humoristes mallorquins ja li diuen que, per a ésser conseqüent, tindria de posar als seus quadres, en comptes de marcs de fusta, marcs de llauna.

XARAU

ROMEA

No hi ha hagut altra novetat, durant la darrera setmana, que l'èxit creixent de *La nostra parla*. (Informes oficials).

Ah!... Una altra novetat molt nova. *Toreros d'hivern*, que ens donen avui per a benefici del popular actor còmic Domènec Aymerich. Aviat, estrena d'*El vistaire*, del senyor Iglesias Groizart.

NOVEDADES

Dimecres, o sia abans d'ahir, degué tenir lloc l'estrena de *El conde de Valmoreda*, drama en tres actes d'En Linares Rivas, inspirat en una obra de Lleó Tolstoi.

Prometem parlar-ne la setmana entrant.

GOYA

Gran triomf de l'actor Hernández en el paper d'alemany de *La princesa està triste*, bonica obra d'En Felip Sassone, que els artistes de la companyia Palou interpreten molt bé.

PRINCIPAL-PALACE

Torna a fer forrolla el cèlebre home-mico «Nathal», el més meravellós dels excèntrics equilibristes. Són també justament aplaudits els números «Noel Delscon», «Hulxter Bross» i «Lydia et Francis».

ORFEÓ GRACIENC

Va donar, diumenge al mati, el primer dels seus quatre concerts anunciats, a l'«Eldorado». Grans ovacions als executants i al mestre Balcells. Se repetiren entre aplaudiments obres de Brahms, Lully, Lassus i Schumann.

En el seu estatge social, prepara aqueix Orfeó quatre grans concerts de primavera, amb la col·laboració d'eminentes solistes, el «Trio Barcelona» i l'«Orfeó Català».

PROUS GALERIES!

VIAT amb això de les Galeries d'art passarà a Barcelona com amb els Bancs estrangers, que ja en tenim un a cada cantonada. I després diran que no hi ha ambient artístic! Parlem pels antiquaris que ens van minant cada dia més el casc antic de la ciutat, lloc adequat per a la venda de ferramentes i de draps vells, com el seu nom indica; i per les moltes botiguetes que afegeixen als departaments dedicats a les mercaderies de la casa, una *Galeria d'art* per a dotar-les d'un nou atractiu, ja que això de l'art és una cosa que tira molt; parlem, en fi, perquè la mania de l'especulació ha pres ja una volada atterradora i menaça convertir a la ciutat comtal en una immensa fira de mamarratxos i trastos vells.

L'«Hotel Colón», l'aristocràtic «Hotel Colón», per no ésser menys que el tenebrós «Refectorium», obre també la seva *Galeria d'art*, on es procurarà endossar al públic, mitjançant una comissió, naturalment, totes les antigalles pictòriques que s'hi presentin, cosa fàcil si s'aprofiten els efectes d'una bona digestió.

A seguir per aquest camí, aviat veurem a cada pas rètols com aquests: *Ortopèdia Miquel Angel*, *Casa de Banys i Galeria d'Art*, *Fàbrica d'Aixarops i marcs de*

talla, Clínica Les Belles Arts, Pasteleria la Monna Lisa, etcètera, etcètera.

Amb quanta raó va dir el poeta castellà: *Los vicios son virtudes alargadas*.

A Barcelona, això de les Galeries d'art, ja ho comença a ésser un vici.

Oh, i tot ha vingut de l'èxit que han tingut les galeries dels pisos de l'Aixamplis.

Fenicis!

Altrament, i ^{**}seguint parlant del mateix tema, a les *Galerias Laietanes* En Genís Capdevila, que encara que no sia ben bé el Genís de *La Dida*, s'hi acostava bastant pel seu físic, hi ha exposat darrerament un devassall de flors collides de bon matí, no sé si a la quintana de Càn Masvidal, però que fan força patxoca. També hi ha dut dues andaluses que's porten l'oli, i una altra flor de carn en plena primavera de la vida: una xicoteta que deu tenir uns setze anys i ja és tota una dona... segons sembla.

Es veu que an En Genís les noies li agraden ben a la fresca. No hi tenim res que dir.

A les mateixes *Galerias* hi té exposats En Ferrater uns quants paisatges ben vistos, mes tan encarrats, tan seriosos, tan místics, que no admeten brometes. En canvi, per cosa alegroia i donada a fer-hi broma, el cartell anunciador de la propera Exposició de *Belles Arts* barcelonina, premiat en públic concurs.

Allò no se sap pas el què és. Només s'endavina entremig d'aquell farrigo-farrago de coloraines esblaimades la silueta contorsionada de la Tòrtola València, clapada de morats com si acabessin de donar-li una paliça, i amb una mena de baioneta a les mans que vol penjar no se sap a on. Firma l'obra En Capuz, qui, segons sembla, és aquell versaire dolent del famós epigrama clàssic, que comença dient:

Tildas mis versos, Capuz...

i que ara s'és passat a la pintura, perquè dona més.

Francament, aquest cartell desdiu d'una ciutat que compta amb tantes galeries.

C. ARBÓ

Llàgrimes silencioses

Ai amor de ma vida, si sabessis lo molt que per ta culpa jo he plorat! Compassió me tindries, si tu haguessis mos ulls inestroncables contemplat. Per tu aquest plor, com pluja que no rodolava en mes galtes ardentment;

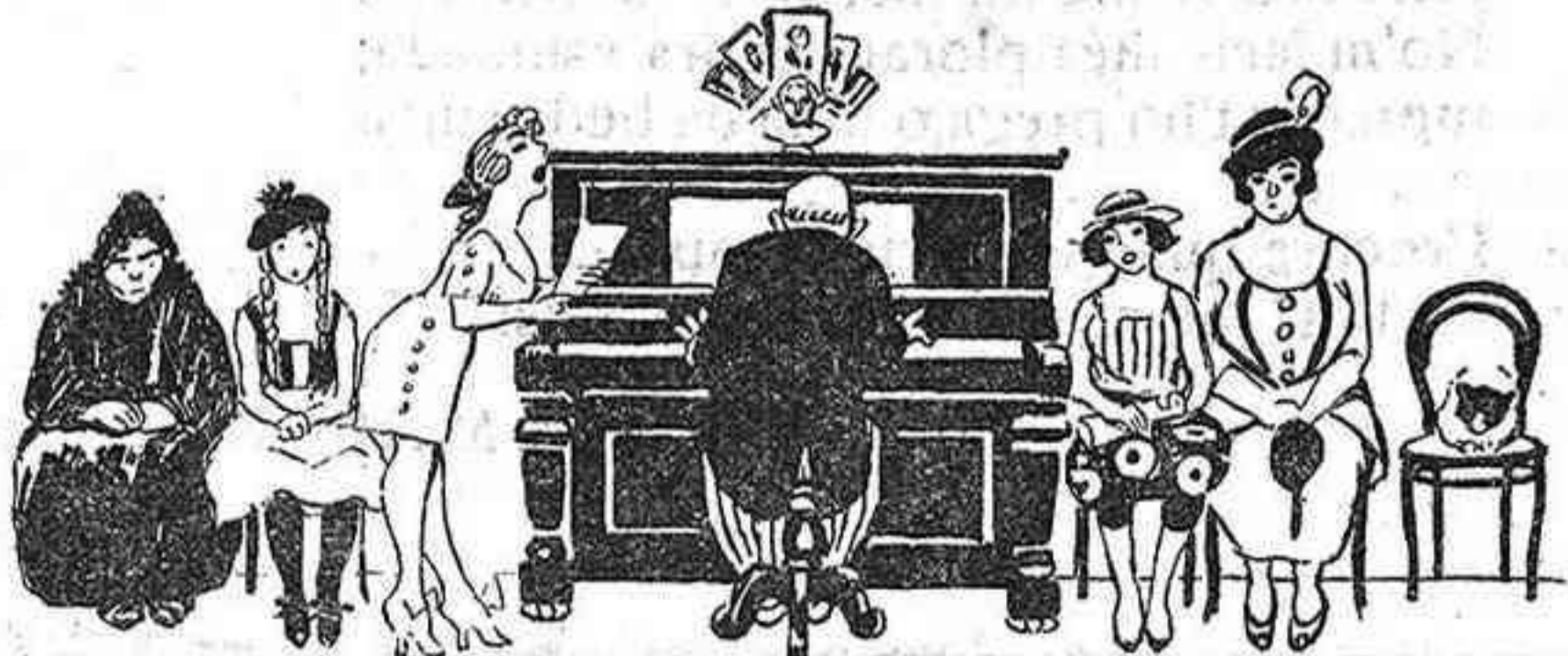
per tu he passat en vetlla la nit clara
sens deixar-me un instant el sofriment.
No'm facis més plorar, tendra estimada;
mon cor t'ho prega, o nina de bells rulls!

Procura quan espolcis la fatxada,
no tirar-me més broces en els ulls!

V. RAFART MARÍ

—Què me'n dieu de Barcelona, Tòfol?..
—No vui dir res, perquè hi ha roba estesa'

APRENENTATGE del CUPLET

QUAN va sortir de Palausolitar per a venir-se'n a servir a Barcelona, la Ramoneta era una noia ignoscenta, un àngel de déu, una bleda assoleia-da com poques se'n trobin pels pobles... de fora. Era macota, no obstant; i això obre totes les portes.

Amb el farcellet i quatre duros al moneder, al arribar aquí, se'n va anar decidida a una «Agencia de Colocaciones» i d'allí la enviaren també amb el farcellet, però amb un duro menys, a casa d'una senyorassa que viu al carrer d'Aribau.

Una tarda la mestressa va portar-la al *Eldorado* a sentir la Pilar Alonso, una altra tarda, al *Circo Barcelonès* a sentir la Goyita. La xicota al veure l'èxit d'aquestes senyores no se'n sabia avenir. I ràpidament s'anà espavil·lant.

—I ara!... Però si jo, ben vestida faria tant goig com elles!—deia, l'endemà, mirant-se al mirall.

La Ramoneta, entusiasmada amb els cuplets, no feia sinó cantar tot el sant dia. L'adroguer del cantó li proporcionà els versos de *Les Caramelles*, de la *Pàsqua Florida* i fins n'hi va compondre uns de nous, carregats de pebre i de mostassa. Quan

algun piano s'aturava a tocar baix el carrer, deixava l'aiguera, i cap al balcó falta gent. Aleshores se sentia feliç perquè podia cantar les cobles de moda acompanyada de la musica corresponent.

Un dia va inspeccionar-se detingudament les pantorri- lles i va poguer comprovar pale- sament que, en realitat, encara que filla de pagès, disposava d'enve- jables condicions artístiques per a conreuar l'art de la cançoneta.

Aquella tarda mateix, aprofita- nt l'ocasió d'anar per un recado de la senyora, va fer de manera de topiar amb En Guimerà i li va demanar uns versos. Naturalment el genial cantor de la raça, està ara tan amohinat fent de empres- sari! Se la tragué del davant a cai- xes destemplades.

No per això va desmaiar la

Ramoneta. Agafa els cuplets que li havia fet el dependent del «colmado» i se'n va a trobar a un subjecte dels que toquen els manubris pel carrer.

—Voldria posar en musica aquestes cançons. Què m'ho sabria fer vostè?

—Que si t'ho sabria fer?... Sí, donal

—Ansia, doncs!
—Mira, el primer que has de fer és deixar la mestressa, donar-me els calers que tinguis i venir-te'n amb mí.

Al cap d'un mes, protegida pel nyèbit i per altres no tan nyèbits, ja tenim la Ramoneta de cap al piano, confe- gint uns versos arbitraris, musicats pel mitjà d'una melodia més arbitrària encara.

Els versos feien, poc més o menys:

«Vaig tení un novio muy castellufo
ail que'm venia sempre al detràs
i, al dar-li coba, va sê ell tan murri
que va deixar-me amb un pam de nas.»

el motiu, la melodia, una delicia, una cosa exquisida.

La tornada, feia.

«Un pam de nas,
un pam de nas,
qui té bon nas té bon detràs.
Un pam de nas,
un pam de nas,

«si él es un murrio, yo aún lo soy más.»

Dugues setmanes més de pràctica, de moviments de ca- deres i de pinyols de gar- gamellai ja tenim anuncia- da la *Ramona Paquetets* en un dels nostres music- halls.

La seva exmestressa que segueix tots els caus del gènere ínfim, s'en- cega seure en una butaca de primera fila el dia del debut.

—Ail... la Ramoneta!... Ves qui ho havia de dir!... —exclama.

I tota orgullosa d'ha- ver sigut ella qui l'iniciés en el fàcil art del «cuplet» se'n va cap al carrer d'Aribau bo i afegint:

—No està mal de condicions!... Farà carrera!

Aquesta estrofa, com que entusiasmava als re- visters i al públic que assistia a les sessions de proba, li feien repetir in- tegrament; però lo mi- llor era l'*estribillo*, la tor- nada.

La tornada era un en- cert, tant pel que toca a la lletra com pel que's refereix a la musica; el pensament, una troballa,

Homenatge a "Víctor Català"

Una hermosa festa d'homenatge fou la dedicada per l'Ateneu Empordanès a la eminent escriptora i poetissa Na Caterina Albert, que ha fet gloriós el pseudònim de *Victor Català*.

Vetllada literària solemnia a la que s'associaren bon nombre de escriptors i moltíssim públic. En Lluís Via llegí un admiratiu estudi de la personalitat de la il·lustre novel·lista; En Sala donà a conèixer l'exquisida composició *L'oca blanca*, original de la festejada i En Salvador Albert feu l'elogi de la novel·la *Solitud*.

Finalment parlaren el senyor Carrasco a nom del Alcalde i En Pujolà, aquest per a donar les gràcies a l'auditori.

Una escaienta sessió literària que fou d'homenatge, tant per la eximia escriptora com per a la Literatura Catalana.

Felicitations ben sinceres a la homenatjada i als organitzadors de la festa.

ESQUELLOTS

Demà arriben a Barcelona dos Infants, donya Lluïsa i don Carles.

Diu que durant els dies de permanència entre nosaltres seran molt festejats.

Per En Puig i Cadafalch?...

Ara seria l'hora de celebrar la popular *Festa d'Infants* que fa uns anys vé aplaçant-se... no sabem perquè.

Per iniciativa del mestre Lamothe, la nostra Banda Municipal ha començat a donar els seus concerts públics, en l'hora del sol, a la Plaça del Rei.

Que no hi toquin pas mai *Els Segadors* ni *La Marsellesa*. Per què?

.....

Llegim:

«Los pasteleros de Barcelona han remitido un telegrama a los señores Cambó, Lerroux...»

Ja estem veient les primeres paraules del redactat d'aqueix *parte* telegràfic:

Devia dir: «Distinguidos colegas...».

Al finalitzar el banquet anual que celebren els mestres sastres, el quintet que amenitzava l'acte va tocar a instàncies dels presents els dos himnes nacionals *Els Segadors* i la *Marxa Reial*.

Els escoltaren drets amb idèntica unció

No hi ha dubte, els sastres son un senyors que coneixen molt bé el panyo.

Torna a publicar-se, a Barcelona, *El Dia Gráfico*.

Ara està més ben presentadet, té una redacció nodrida, un caient modern, un esperit lliberal... i sobre tot, no fa aquella fortor de *yoghurt alcanforat* que feia el seu antecessor.

En el seu primer número enviava, a la premsa en general, una salutació sincera.

Ben efusiva li enviem la nostra.

En Cambó, a Madrid, i el *Gallo* a casa nostra, han constituït els dos aconteixements de la setmana.

Ambdós han fet *faenas* d'aquelles que's «rememoren» que diuen els castiços.

Les paraules d'En Francisquet, en el «Teatro del Centro» d'allà i els passes de pit d'En *Rafael* a la Plaça de Toros d'aquí son coses que restaran vives mentre se vagi donant la paradoxa d'haver-hi catalans flamencs i madrilenys catalanistes.

Hip! Hip! Hip!... Hurra!...

—No sé perquè tinc de pagar cèdula de quatre pessetes, si una servidora és d'Igualada.

—Això rai, diguen que són de Manlleu... i potser us faran una rebaixa.

SPORTS PRIMAVERALS:

—I ara! .. que's pensa que sóc una papallona?
—Dispensl, ja sé el que'm faig. Jo no casso papallones; jo casso martetes.

Tot allò de la vinguda d'En Joffre, sembla que's va tornant aigua-poll.

Uns diuen que és a causa de lo del Ruhr.

Altres que és per causa d'En Royo Villanova.

Per altra banda alguns catalanistes partidaris del oportunisme diuen que mig se'n alegren.

Ara mateix lo de la punyalada traperera al Dret Català acaba de adobar-ho.

Valenta pacificació d'esperits trobaria, si vingués l'il·lustre marescall...

En Felip Sassone, matador de braus.

Dilluns passat, a la «Plaça Vella», el celebrat dramaturg autor de *La vida sigue* va passar de muleta i matar—ei, matar!—un *becerro* de poques yerbas.

Li clavà l'espasa com pogué i el pobre animalò semblava que dugués sabre.

Un matarife deia que al Escorxador els maten millor.

Naturalment, al menys no'ls fan patir tant.

Vaia, *maestrol*... No's mogui del «Goya» que és on està més bé.

Vostè entendrà molt de vedelletes, però sap molt més de escriure comèdies.

En Puig i Cadafalch ens fa sabedors de que la carretera de Solsona a Manresa està intranzitable.

El president de la Mancomunitat està molt de *ullera*.

Això és com si la criada de casa ens vingués i ens digués que té els plats bruts.

Li respondriem:

—Renti'ls i calli, poca solta!

Ll. R. J.: Havem rellegit el seu articlet i... perdoni, no'ns convé.

Joan Planaclara: Entra en cartera, per a quan hi hagi ocasió.—Martí P. Bachs: Lo mateix li dic.—Antolí B. Ribot: No estan a l'alçària de lo que vostè acostuma.—F. D.: Del dibuix...no sé què dir-li. Si un dia o altre va,... anirà.—

Jaume Munné: Hi ha poca picardia.—Prim de Reus: Sí, senyor; hi han tapes expressos: preu 4'50 i 50 cèntims més de franqueig i certificat.—L'hereu Perxa: S'aprofitarà.—Camaló: Quelcom més curt i més substanciós li agrairíem.—

P. del C.: Ja degué veure que's van publicar.—J. R. P. (Palma de Mallorca): Ho sentim molt, però no és possible. No guardarem l'original, com no's guarda mai. Creiem que'l tal senyor és a Terrassa.—Francesc Daura: Uil.. Vostè no té creencies!.. I lo que és pitjor, vostè no sap el que són versos.

V. Tarrida: Molt bé, salau!...Anirà desseguida. Felip Saiz: La caricatura no està prou bé. ¿Per què?...Perquè està feta d'un aprenent d'artista que encara no ha estudiat prou.—

M. G. C.: ¿Que li publiqui algun cantar?.. Si, home!.. Allà va:

« Al darte ayer, niña hermosa,

el beso de cada tarde,

en tus labios encontré...

una llevor de tomàtec.»

Queda servit,... i els llegidors també!...—Petroni: Els versículs són quelcom defectuosos.—J. Mora: En la seva composició hi ha escassa novetat.—P. M. G.: No'ns ha conveçut.—P. Arenas P.: No fan per casa.—V. B.: Un altre dial... Què s'hi farà!—J. G. A.: Està bé d'intenció, però no de forma.

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO É INTESINOS

GASTROL

MIRET

PROBARLO ES CURARSE

NAVALIO MIRET - Farmacéutico
Diputación, 205-BARCELONA

DE VENTA
EN TODAS PARTES

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º
TELEFONO 4115

SANTIAGO RUSIÑOL

La Niña Gorda

NOVEL·LA

Pesetes 4

Laura García de Giner

El hogar y el trato social

Pesetas 4

Obra nova d'En

Francesc Puig i Alfonso

Curiositats Barcelonines

Pròleg d'En Lluís Duràn i Ventosa

Volum primer

Pesetes 3'50

Lletres Catalanes

Vers i Prosa, edició de treballs d'autors antics i moderns per

A. Rovira i Virgili

Pesetes 3

Els cent millors contes còmics

Pesetes 2

Eugeni Giral d'Arquer (advocat)

Albert Carbó Pompido (arquitecte)

LES CASES A BON PREU

Les institucions socials i els problemes obrers

PREU:

Pesetes 2

PAU GRIERA I CRUZ

DESFERRES

NOVEL·LES

Pesetes 3'50

ALFONS MASERES

Interpretacions i motius

Pesetes 3'50

SALVADOR ALBERT

AMIEL

Pesetes 4

Gramàtica elemental

de la

Llengua Catalana

per A. Rovira i Virgili

Un tom en tela:

Pesetes 3

DICCIONARI

Català - Castellà
&
Castellà - Català

per A. Rovira i Virgili

Un tom relligat:

Pesetes 12

El memorialista català

Un tom de 176 planes: Ptes. 2'25

NOVISSIMA

Ortografia Catalana

Vocabulari Ortogràfic

per A. Rovira i Virgili

Pesetes 2

ALMANAC
DE

L'Esquella de la Torratxa

PREU:

Pesetes 1'50

ALMANAC
DE

La Campana de Gracia

PREU:

Pesetes 0'60

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebaltes.

EL GALL

La glòria més lligítima de Catalunya